

УДК 334.72:336.563.1

Красносельський В.О.

аспірант НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя, Україна

ІНСТРУМЕНТИ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ: СУЧАСНІ ПРАКТИКИ ГРАНТОДАВЦІВ

Підтримка малого та середнього бізнесу є важливою передумовою економічного розвитку, забезпечення зайнятості та соціальної стабільності. У цьому контексті грантова підтримка виступає одним із найефективніших інструментів стимулювання підприємницької активності, сприяючи підвищенню конкурентоспроможності суб'єктів господарювання та розвитку інноваційних проєктів. Одним із ключових інструментів фінансової підтримки є безповоротне фінансування, яке дозволяє суб'єктам малого та середнього бізнесу реалізувати стартапи, модернізувати виробництво або впроваджувати інноваційні рішення без навантаження борговими зобов'язаннями. Гранти часто надаються на умовах співфінансування, що мотивує підприємців залучати власні ресурси та підвищує відповідальність за реалізацію проєктів. Серед сучасних практик фінансової підтримки малого та середнього бізнесу важливе місце займають цільові програми підтримки інновацій, спрямовані на стимулювання розробки нових технологій та продуктів, що сприяють технологічному розвитку економіки. Окрему роль відіграють програми регіонального розвитку, орієнтовані на підтримку бізнесу в малих містах та сільській місцевості з метою зменшення регіональних диспропорцій. Значного поширення набули гранти для соціального підприємництва, які спрямовуються на реалізацію проєктів із вираженим соціальним ефектом, що поєднують економічну діяльність із вирішенням соціальних проблем. Також спостерігається активний розвиток експрес-грантів для відновлення бізнесу в умовах криз, які забезпечують оперативну фінансову допомогу без складних процедур відбору. Грантодавці активно впроваджують цифрові інструменти для полегшення доступу до фінансування. Використання онлайн-платформ для подання заявок, автоматизованої оцінки проєктів та електронного супроводу сприяє спрощенню процедур та підвищенню прозорості розподілу фінансової допомоги. Водночас ефективність грантової підтримки значною мірою залежить від рівня обізнаності підприємців щодо можливостей фінансування, їх готовності до підготовки якісних бізнес-проєктів, а також від прозорості та відкритості процедур відбору з боку грантодавців. Аналіз сучасних практик показує, що найкращі результати досягаються за умови поєднання фінансової підтримки з менторськими програмами, бізнес-інкубаторами та навчальними заходами. Комплексний підхід дозволяє підприємцям не лише залучити

фінансування, а й отримати необхідні знання для сталого розвитку бізнесу. Застосування таких підходів підвищує інноваційний потенціал підприємницьких структур, зміцнює їхню конкурентоспроможність на внутрішніх та міжнародних ринках, а також сприяє формуванню середовища для довгострокового економічного зростання. Особливої уваги заслуговує питання оцінки результативності використання грантових коштів. Проведення регулярного моніторингу реалізації проєктів дозволяє не тільки виявляти успішні кейси, а й аналізувати причини невдач, що в свою чергу сприяє вдосконаленню механізмів надання підтримки. Для підвищення ефективності грантових програм дедалі частіше застосовуються такі підходи, як попередній аудит потенційних отримувачів фінансування, підвищення вимог до прозорості використання коштів, а також залучення незалежних експертів до оцінки результатів реалізації проєктів. Важливим чинником успішного розвитку малого та середнього бізнесу за умов грантової підтримки є також інформаційно-консультаційний супровід. Багато підприємців, особливо на початкових етапах діяльності, стикаються з труднощами при підготовці грантових заявок та обґрунтуванні своїх бізнес-планів. Тому організація тренінгів, семінарів та консультаційних центрів значною мірою підвищує шанси на успішне залучення грантового фінансування та реалізацію проєктів. Окрім фінансування, грантодавці дедалі більше орієнтуються на всебічну підтримку підприємців, що включає надання інформаційних ресурсів, доступ до мережі контактів, допомогу в маркетинговій підтримці проєктів та супровід в процесі виходу на міжнародні ринки. Комплексна підтримка дозволяє малому та середньому бізнесу адаптуватися до швидких змін ринкового середовища, знижує ризики невдач та підвищує загальну ефективність розвитку бізнесу. Актуальність питання фінансової підтримки підприємництва в сучасних умовах визначається також необхідністю швидкого реагування на глобальні економічні виклики, забезпечення стійкості підприємств у кризових ситуаціях та створення передумов для стійкого економічного зростання. Підсумовуючи викладене, можна стверджувати, що сучасні інструменти фінансової підтримки малого та середнього бізнесу спрямовані не лише на ліквідацію фінансових бар'єрів, а й на створення умов для стійкого розвитку підприємництва. Ефективне використання грантових механізмів забезпечує не тільки зростання окремих бізнес-структур, а й формує підґрунтя для комплексного соціально-економічного розвитку держави загалом. Подальший розвиток інституційної спроможності грантодавців та вдосконалення механізмів взаємодії з підприємцями сприятиме розширенню доступу до фінансових ресурсів і підвищенню ролі малого та середнього бізнесу у формуванні економіки знань та інноваційного суспільства.